

כיצד להצליח בהפריית הפרות?

...זירמה משובחת, שיטות הזרעה נאותות, הבחנה מדויקת בפרות מתייחסות וטיפול כללי טוב בעדר. התייעצות ברופא לגבי מקרים קשים.

פרה כזו ולייעץ לאיכר שיתקשר עם רופא מוסמך בהקדם. במידה והטיפול הדרוש יינתן בהקדם, יש סיכוי שבפעם הבאה יובטחו התעבורות והריונה הנורמאליים של הפרה וההפסד עקב הדחייה לא יהיה גדול ביותר, במיוחד במקרים בהם הפרה מניבה עדיין כמויות חלב ניכרות.

בארטלט: מובן מאליו שהמזריע אינו יכול לשפר פוריותם של הזירמה שבאמתחתו או של הפרה המיוחמת, אולם התרשלות מצידו יכולה להביא לידי כך שלא יגיע לידי ביטוי מלוא שיעור הפוריות של פרים ופרות.

עליו לספל בזירמה בהתאם לכללים הנהוגים באגודתו.

עליו להצטייד בכל המכשירים שייאפשרו לו לבצע הזרעות ביעילות ובצורה הטובה ביותר. עליו להכיר יפה את סידרי העבודה והטיפול בבהמות בעדרים המסורים לטיפול, על מנת שיוכל להביא בהקדם, ומתוך גישה נכונה, לידי עתם של בעלי העדר כל ליקוי בשיטות הטיפול, הידוע כגורם לירידת הפוריות.

דאחאר: (א) המזריע הינו הגורם החשוב ביותר לגבי החדרת מנהגים והרגלים נאותים במשקים לגבי אבחנת התאנה והזמנת המזריע למועד. לפיכך, על ידי מתן עצות ופעולות שיכניע יכול המזריע להשפיע במידה רבה על שיעור הפוריות של העדרים שבתחום פעולתו.

(ב) טיפול עדין וזהיר בפרה בעת ההזרעה יכול אף הוא להשפיע במידה רבה לשיפור שיעור ההפרייה.

(ג) מרגע שהזירמה עוזבת את כותלי המעבדה היא נמצאת ברשותו הבלעדית של המזריע, ואם היא לא תישמר בתנאי טמפרטורה יציבים ונאותים היא עלולה להפסיד מפוריותה. באג: באגודתנו המזריע הינו בבחינת איש המפתח. אילמלא הוא, כל עבודתנו היתה מחוץ סרת כל ערך. אנו משליכים עליו את יחבנו

תביעתו העיקרית של האיכר מן ההזרעה המלאכותית היא התעבורות למועד. חישבו ומצאו כי כל יום נוסף של תקופת יובש, עקב התעברות דחוייה, הינו בבחינת הפסד של 75-100 סנט לבעליה של פרה המתקשה להתעבר. כיוון שישנן תנודות בשיעור ההתעבורות בין עדרים ובין פרות בודדות, פנינו בשאלות הנוגעות להזרעה מלאכותית אל 6 רופאי בהמות העובדים בקשר הדוק עם אגודות הזרעה שונות. מבחינת ניסיונם אין ספק שהם האנשים המתאימים ביותר כדי להשיב על שאלותינו.

שאלה: בהנחנו שמכוני ההזרעה מפסיקים זירמה פוריה בנקטם שיטות טיפול ועבודה נאותות, מהו חלקן של המזריעים מקביעת שיעורי ההתעבורות?

ד"ר האריק: ממש אי אפשר להגזים במידת החשיבות שיש לייחס לטיבו של המזריע. לשירטת ההזרעה ולאופן ביצועה נודעת חשיבות רבה ביותר. על המזריע הטוב להיות בעל גישה והבנה לפרות, בעל הבנה לגבי רגישותו של החומר (הזירמה) אתו הוא עובד, וכן עליו לשמור בקפדנות רבה על הניקיון. בעיית טיבו של המזריע מתעוררת בכל אותם המקרים ששירטת עור ההתעבורות בקרב הפרות המוזרעות על ידי מזריע מסויים הינו בקביעות נמוך מזה המושג על ידי מזריעים אחרים.

ד"ר ג'סאפ: שיטות עבודתו של המזריע ברפת הינן בעלות חשיבות רבה ביותר. האם הוא מתנהג בשלווה, במהירות ובבטחה? עליו לשמור בקפדנות על הזירמה, בין אם היא נוזלית או מוקפאת. נתוני הרישום שלו חשובים לא פחות מאלה המצויים בידי האיכרים. אחת מן העובדות החשובות ביותר שעל המזריע לדעת היא מתי לא להזריע פרה. אם הפרה נמצאת במצב שלא יאפשר לה להתעבר, או לשאת ברחמה את העובר עד תום ההריון, למת להחמיר את מצבה? עליו לסרב להזריע

באל: יש ברצוני לשנות קצת את נוסח השר אלה: "מהו שיעור ההפרייה שיכול המזריע לצפות לו אם אמנם יקבל את הסיוע הנאות מבעל העדר?" מזריע מאומן, ובעל עדר הידוע את המוטל עליו בנדון, יכולים לקיים שיעור הפרייה של 65 עד 75 אחוז (מבוסס על בלתי חוזרות לאחר 60-90 יום) בממוצע רב-שנתי. שיעור הפרייה כזה יהיה משביע רצון בהחלט אם ניקח בחשבון כי שיעור הפרייה בהרבעה טבעית אינו עולה על זה.

פירי: למעלה מ-60 אחוז; החישוב מבוסס על התעברות למעשה ולא על נתונים של בלתי חוזרות.

מהו לדעתך הגורם המכריע לגבי קבלת שיעור הפרייה טוב?

האריק: זירמה משובחת.

ג'סאפ: בוקרים טובים! שירות ווטרינארי משובח עומד לעתים קרובות לרשותנו, אולם לא תמיד מנוצל הוא כראוי; ואת מי מאשימים על כך? אויבנו הגדול ביותר הוא הבוקר "המשוגע למזרק". מסיימי הקורסים המזורזים להורעה, הלומדים בקורס לדעת עד כמה מעט הם יודעים, הם לקוחותינו הטובים. עצם היותך בעל פרות עדיין אינו מעניק לך את הזכות להתעלל בבהמותיך על ידי כל מיני רעיונות בלתי בשלים, הנחות, דיעות קדומות, תיאוריות וסתם בורות המביאים לידי שימוש ללא הבחנה במזרק ובתכשירים רפואיים שונים!

בארטזאט: אינני מאמין שאמנם קיים גורם מכריע כזה. כל אחד מן השלבים, למן בחירת הפר ועד להזרקה הזירמה, הינו מכריע, אם קיים החשש שלא יבוצע כראוי.

דראהאר: טיפול טוב בעדר, המביא למצב בריאות מניח את הדעת של כל הבהמות; הקדשת תשומת לב מיוחדת לקשיים בהמלטה, ולאיר סדירות במחזורי התאנה וכן הבחנה מדויקת של הבהמות המיוחמות, הזרעה למועד הנכון, לא פחות מ-60 יום לאחר ההמלטה.

באל: הטיפול בעדר בכלל.

פירי: שיתוף פעולה הדוק מצידו של בעל העדר.

מהן השגיאות העיקריות בטיפול העדר

בכל תקשור לטיפול קשרים הדוקים עם חברי אגודתנו. אנו סומכים עליו שיוריק את הזירמה למקום הנכון ובמועד הנכון, כך שנקבל את התוצאות הטובות ביותר. הוא האדם שצריך לחנך את הבוקרים שלנו כך שיפיקו את התועלת המאקסימאלית משירותי ההורעה.

פירי: המזריע הינו אחד הגורמים החשובים ביותר בקיום רמת הפרייה גבוהה. עליו לדאוג לכך שהזירמה תישמר בטמפרטורה קבועה, שהיא לא תזדהם, שלא להשתמש בזירמה שגיר לה עלה על זה המומלץ על ידי אנשי המכון, וכמו כן עליו להיות מסוגל לבדוק, על ידי מיר שוש מצד החלחולת, אם מערכת המין הינה במצב נורמלי ואם הפרה אמנם מיוחמת. כמו כן עליו לדעת בדיוק כיצד מזריעים כהלכה.

מהו שיעור ההפרייה אשר הבוקר יכול לצפות לו מעבודה תקינה של המזריע?

האריק: 60-70 אחוז.

ג'סאפ: שום מזריע לא יוכל לעלות בהישגיו על התחומים שהוצבו על ידי טיפולו של הבוקר. בהישגיו משתקף טיב הטיפול, לו זוכות הפרות במשק. בעדר מסויים יכול שיעור ההפרייה להיות 85 אחוז בעוד שאותו מזריע עצמו יעשה מאמצים על-אנושיים על מנת להשיג שיעור הפרייה של 50 אחוז בעדר השכן.

בארטזאט: יש לצפות לשיעור הפרייה שאינו נופל מזה שחושב על ידי המכון עבור הפרים שבזירמתם משתמש המזריע; וכן לא צריך השיעור ליפול מזה המקובל בעדרים דרמים שבתחום פעולתו של אותו המזריע. כמו כן אין המזריע יכול לקיים שיעור הפרייה גבוה מזה המתאפשר על ידי רמת הטיפול המקובלת באותו עדר.

דראהאר: קשה לענות על שאלה זו. כיוון ששיעורי ההפרייה משתנים באזורי הארץ השונים, בהתאם לתנאים הגיאוגרפיים וכן בהתאם לרמת בריאותם של העדרים. כמו כן נראה לי כי היחס המספרי שבין פרים זקנים בדוקים לבין צעירים שעוד לא עמדו במבחן, גם הוא קובע לגבי שיעור ההפרייה. לפיכך יהיה זה נכון לומר כי הבוקר יכול לצפות לשיעור הפרייה השווה לממוצע המקובל לגבי אותו מכון הזרעה.

דראהאר: התרשלות וחוסר תשומת לב לגבי מועדי ההתייחסות וההמלטה, כאשר רבות מן הפרות מזרעות 25–30 יום לאחר ההמלטה. כמו כן תורם למצב זה היעדר נתונים מדויקים לגבי מועדי התאנה, דבר המונע בירור באיזון מידה מחזור התאנה הינו נורמאלי; כמו כן אין לשכוח כגורם את רמת הבריאות הנמוכה השוררת בעדרים רבים.

בא"ל: הגורם העיקרי הוא מידת הידיעה האישית לגבי כל פרה ופרה בעדר ואיסוף נתונים מדויקים לגבי כל אחת מהן. הבוקר הטוב מכיר כל אחת מהן כפרט ולא את כולן כעדר, והוא יודע מהן צרכיה המיוחדים של כל פרה ופרה. למשל:

1. אין ספק שסימני התאנה הינם שונים במקצת בכל פרה ופרה.
 2. הבוקר המסור יזכור כי פרה פלוגית אל-מונית מתעברת ביתר קלות אם מזריעים אותה 90 יום לאחר ההמלטה ולא כעבור 60 יום וכדור מה.
 3. ושוב צרכיהן התזונתיים של הפרות יכיר לים להיות שונים במקצת ואינדיבידואליים.
 4. הטיפול בבהמות צריך לכלול רישום מדויק של מחלות, קשיים בהמלטה, דלקת רחם (מאטריטיס) וכדומה, ולכולם קשר ישיר לגבי מידת פוריותו של העדר.
- פירי: בריאות לקויה של העדר והזרעות מוקדמות מדי לאחר ההמלטה.
- מהו המועד הטוב ביותר להזריע את הפרה?

האריק: בסוף תקופת התאנה, משך התאנה אצל הפרה הרגילה הוא 15–20 שעות, אולם ברבות מהן מתקיימת ההתייחסות משך 30 עד 40 שעות.

ג'סאפ: 70 עד 90 יום לאחר ההמלטה.

בארטלט: מתוך הנחה שהמדובר הוא בפרה נורמאלית ובריאה שהספיקה להחליף כוח לאחר ההמלטה האחרונה, הרי שיש להמליץ על הזרעה עם התייצבות התאנה או מספר שעות לאחר מכן. הקפדנות המופרזת לגבי מספר השעות מתחילת התאנה ועד למועד ההזרעה, שהי-

המביאות בדרך כלל לידי פוריות נמוכה? האריק: כרופא בהמות אני נתקל בעדרים רבים בהם שיעור ההתעברות אינו כתיקונו. ברבים מן המקרים האלה, מחלה הינה הגורם העיקרי; אולם בחלק מהם הגורם הינו בשילוב של טיפול גרוע ובורות בתורת ההזנה. קשה מאוד לחנך בוקר כיצד להדביר מחלות בעדרו אם אינו יודע את עיקרי הטיפול הנכון. למעלה מ-50 אחוז מעדרינו נמנים כיום על סוג זה.

ג'סאפ: חוסר בקיאות לגבי סימני ההתייחסות של הפרה! אין ספק שלרבים מן הבוקרים קשה לגלות את הפרות המיוחסות. ישנם סימני תאנה רבים אולם חלק ניכר מן הבוקרים תר רק אחרי הסימנים הבולטים ביותר. עצירת שלייה, אף היא מהווה גורם רגיל להתעברות לקויה. אני מאמין כי 75 אחוז ממקרי העקרות ואי הפוריות נגרמים על ידי חיידקים כל שהם. כל גורמי העקרות האחרים נראים מסתוריים למדי הם מהווים רק חלק קטן מכל בעיית העקרות. כמו כן רבים מן הבוקרים סבורים כי כדאי להם להתחיל בהזרעת בהמתם מוקדם, כך שיצמצמו את כמות הזמן המבוזבז במקרה שיתגלו אחר כך קשיים בהתעברות, אולם בעשותם זאת הם ממש נופלים במתכוון אל הפח! הורעה בשלבי ההתייחסות המוקדמים הינה גורם לאי התעברות שרוב הבוקרים למדו להימנע ממנו. עניין זה מהווה בעייה גדולה לגבי חינוכם של בוקרים שהצטרפו אך זה מקרוב לשירות ההזרעה.

בארטלט: נראה כי ברוב העדרים הגורם העיקרי הינו בהזרעת פרות זמן קצר לאחר ההמלטה, כאשר מערכת אברי המין שלהן עדיין לא בשלה לקליטת עובר חדש. לגבי מרבית הפרות תקופת מנוחה של 60–70 יום הינה מספקת. אחרות זקוקות לתקופת מנוחה ממושכת יותר. פרות הממשיכות להפריש זקוקות, כמובן, לטיפול רפואי.

הגורם השני הינו כנראה חוסר תשומת לב לבהמות בכלל ולגבי הבהמות המתייחסות בפ"ר; התוצאה היא הזרעת בהמות במועד שהוא מרוחק מדי מן המועד המתאים ביותר לשם קבלת שיעור הפרייה טוב.

לתית בולטת ממערכת המין או בזו שנמצאת בתאנה מתמדת — מצב שהוא סימן מובהק לשחלות נגזרות ציסטות. הרי שהתשובה היא שבמקרים כאלה יש לנהוג בהתאם לשכל הישר. מגוחך לראות בשיקולים כאלה, המבוססים על ידיעתו הבסיסית ביותר של המזריע, משהו החורג מתפקידו של המזריע. מי ייצא נשכר מן העובדה שהמזריע יוריע פרה שהיא לדעתו לא בסדר? אין ספק שלבעל הפרה לא תצמח כל תועלת מכך. כמו כן אין ספק שאף למזריע עצמו לא תצמח כל תועלת מכך.

אם הפרה הנגזרת ראויה לכך, יש להביא רופא שיבדקנה. אם מצבה ניתן לריפוי יש לנקוט באמצעים שהומלצו על ידי הרופא. אולם אם פירוש של השאלה הוא כי על המזריע לבדוק כל פרה ופרה בטרם יוריענה, וכי עליו לסרב מלהזריע בהתאם לשיקול דעתו, הרי שאני מתנגד לגישה זו בכל לבי.

יתא זה שקר סיטוני לומר שהמזריע, כל מזריע, בתור שכזה, מסוגל לקבוע אבחנה ולש-קול שיקולים כאלה; המזריעים בדרך כלל אינם מסוגלים לכך ואף אין זה מתפקידם.

דראהאר: כן, המזריע מסוגל להבחין במצבים בלתי נורמאליים של מערכת המין והוא אך יעשה טובה לבעל הפרה אם ימנע מלהזריע פרה כזו כיוון שהזרעת פרה בעלת מערכת מין לקויה יכולה להסב נזק נוסף.

בל: אם הוא משוכנע שמערכת המין לקויה, עליו מכל מקום להעיר את תשומת לבו של בעל הפרה על כך ולזרוז לשאול בעצתו של רופא.

פירי: כן.

האם צריך המזריע לערוך בדיקות הר-יון בכל פרה שהיא מחוץ לפרות שהוא עצמו הזריע?

האריק: שאלה זו יש לנסח כך: האם על המזריע לערוך בדיקות הריון? התשובה היא לא. תפקידו מצטמצם בהזרעה.

ג'סאפ: זה אחד השטחים בו צועד המזריע בדרך חתחתים. תפקיד זה הינו בתחום פעולתו של הרופא, וישנן סיבות מוצדקות לכך. אם המזריע עוסק גם בזאת וטועה לכאן או לכאן

תה מקובלת בעבר ואשר הכריחה את המזריעים לבקר במשק פעמיים ביום, נמצאה כיום כבלתי חיונית מבחינה מעשית.

דראהאר: בסוף התאנה, המופיעה לפחות 60 יום לאחר ההמלטה, ולאחר שחלפה תאנה אחת ללא כל הזרעה. אם אירעו קשיים בהמלטה או כל מקרה יוצא דופן אחר, יש לחכות 90 יום למן ההמלטה ועד להזרעה הראשונה.

בל: מחקרים העלו כי באם יש אפשרות לעקוב אחר הפרות 24 שעות ביממה הרי שהי מועד הנאות ביותר להזרעה הוא משך שש השעות האחרונות של התאנה היציבה או משך אותו מספר שעות לאחר סיומה של התאנה. מבחינה מעשית לא נראה לי שיש לעקוב אחר הפרות בכל שעות היממה ולכן הכלל שלי לגבי מועד ההזרעה הוא להזריע כאשר הפרה מראה סימני תאנה יציבה או מיד לאחר מכן.

פירי: המועד הטוב ביותר להזרעה הוא 60 יום לאחר המלטה נורמאלית. המועד הטוב ביר תר בתקופת התאנה הוא לקראת סיומה של זו. מועד זה ניתן לתנודות ניכרות.

האם צריך מזריע לסרב להזריע פרה שמערכת המין שלה אינה בסדר?

האריק: מזריע מנוסה יודע מתי מערכת המין אינה בסדר בעוד שאדם שאינו מנוסה אינו מסוגל לדעת זאת כיוון שאינו יודע מהי מערכת מין נורמאלית. הצעתי למזריעים היא שבמקרים בהם הלקוח הינו אדם נבון, הרוחש אימון למזריע, יש להימנע מהזרעת פרה שמערכת המין שלה אינה כתיקונה. במקרה שהלקוח אינו משתייך לסוג זה של אנשים, הזרע את הפרה אולם אמור לאיכר כי לדעתך הפרה אינה בסדר וכי רצוי היה לשאול בעצתו של רופא.

ג'סאפ: כן, עליו להזריע, אם האיכר עומד על כך, אולם חשוב שהעובדה תצויין בכרטיסה של הפרה.

בארטלט: לגבי אדם המתמצא במערכת אברי הרבייה של הפרה, המושג „מערכת מין שאינה בסדר“ הוא כה מעורפל עד כי הוא כמעט חסר משמעות.

אם השאלה היא באיזו מידה צריך המזריע להימנע מהזרעתה של פרה בעלת הפרשה מוג-

צויין קודם לכן, אל תזריע פרות שאינן נמצא-
אות במצב נאות. יתכן שעל ידי כך יצטמצם
במידה ניכרת מספר המקרים הללו. אנו ממשי-
כים לעזור לבוקר ומזריעים את פרתו שוב ושוב
אם הוא עומד על כך. איננו אוהבים לעשות
זאת. אולם לדעתנו זהו מעט הטוב שבידנו לע-
שות במקרים כאלה.

בארטלט: יהא זה אך הגיוני מצידו של המז-
ריע להעיר כי לדעתו נובעים קשיי ההתעברות
מתוך ליקוי כל שהוא במערכת המין. הדבר יהיה
נתון לשיפוטו של בעל הפרה אם יש ברצונו
לקרוא לרופא ולנקוט באמצעי ריפוי כל שהם.
דואהאר: טיפול רפואי ובדיקות של פרות
המקשות להתעבר מהווים חלק מן הטיפול הטוב
בעדר. אם בעל העדר אינו מכיר בזאת, תהא
זו חובתו של המזריע להמליץ לפני בעל העדר
להיזקק לשירות רפואי כזה.

באג: הוא רשאי להפנות את תשומת לבו
של בעל העדר לכך שישנן מספר פרות המה-
וות בעייה מתמדת מבחינה זו, וכי עזרה רפו-
אית יכולה להיטיב עם חלק ניכר מהן.

פירי: עליו להמליץ על הזמנת רופא.
ביצד יכול הרופא המקומי להיות לעזר
למזריע?

האריק: אין שיתוף פעולה יפה מזה היכול
להיווצר בין המזריע לבין הרופאים באזורו.
כל הנוגעים בדבר צריכים לעודד בכל מאודם
שיתוף פעולה כזה.

ג'טאפ: שיתוף פעולה בין שניים אלה, בצי-
רופו של בעל המשק, תהיה בו ברכה מרובה.
לעתים העניין אינו כה פשוט, כי השירות הווט-
רינארי העומד לרשות בעל העדר אינו מן
האיכות הנאותה.

בארטלט: עזרתו הגדולה ביותר של הרופא
למזריע יכולה להתבטא בכך שיבצע תמיד
פעולות להעלאת רמת פוריותם של העדרים
שבתחום פעולתו של המזריע. כמו כן יכול
הרופא לסייע בפתרון של בעיות המשפיעות
על עבודתו של המזריע למרות שאינן בתחום
סמכותו הישיר.

דואהאר: הזרעתו של עדר הינה בבחינת
מבצע משולב של גורמים שונים. הרופא, בעל

הוא מאבד את אימונו של הלקוח והדבר עלול
להסב לו אף נזק כספי. במקרה כזה הוא יעמול
הינם, ומי בימינו עושה כזאת? בקאליפורניה
קיים חוק האוסר על כך אדם שהוא מחוץ לרופא
בהמות מוסמך, לערוך בדיקות הריון.

בארטלט: לדעתי אין למעשה כל הבדל
(בכמה בעיות קיים הבדל מבחינת החוק) בין
השאלה האם על המזריע לערוך בדיקות הריון
רק בפרות שהוא הזריע או אם רשאי הוא לבצע
בדיקה כזו בכל פרה שהיא. ידוע לי שישנם
מזריעים המסוגלים לקבוע הריון אף בשלבים
המוקדמים הקשים לאיבחון. עם זאת לא נראה
שכל מזריע מוכשר צריך להיות מסוגל אף לע-
רוך בדיקות הריון בהצלחה.

דואהאר: הגישה לבעייה זו שונה בחלקי
הארץ השונים, אולם דעתנו היא כי אל לו
למזריע לעסוק בבדיקות הריון. המזריעים קיבלו
אימון מיוחד לביצוע פעולה מיכאנית מסוימת;
בין השאר כולל אימונם הבחנת הריון לשם מני-
עת הזרעתה של בהמה הרה. בדיקות הריון
טדירות, לגבי העדר כולו, צריכות להתבצע על
ידי רופא. המוסמך אף להמליץ על טיפול רפואי
זה או אחר במידת הצורך.

באג: ראשית, דעתי היא כי כל מזריע טוב
צריך להיות מסוגל לערוך בדיקת הריון. מאידך,
תהא זו איוולת מצידו של כל מזריע שהוא
לקחת על עצמו את עול האחריות מבחינה זו,
אשר צריך להיות מוטל על רופא בהמות.

פירי: לא.

מה יעשה המזריע המוזמן להזריע אותה
הפרה שוב ושוב וזו אינה מתעברת?

האריק: על המזריע לקבוע לעצמו חוק בל
יעבור: הוא יזריע כל פרה פעמיים ואם זו
אינה מתעברת יעמוד על כך שיוזמן רופא לבדי-
קה. הזרעות נוספות תיעשינה רק לפי הוראות
הרופא ובעל הפרה. אחרת עליו לסרב מלהזריע
את הפרה לאחר ההזרעה השלישית. הגיעה העת
ששירות הזרעה יתייחס ביתר נוקשות לגבי
מקרי הדרישה החוזרת.

ג'טאפ: יש להמליץ בכל לשון של המלצה
על התייעצות עם רופא, אולם יש לעשות זאת
במועד מוקדם ככל האפשר. כמו כן, כפי שכבר

בותם על יסודות אלה ולהביאם לידי כך שינקטו בצעדים מיוחדים לשם סיפוק הצרכים בנדון. התוצאות שהושגו על ידי אלה שמילאו אחר המלצותינו הן מעודדות ביותר.

תמיד קיימות הבעיות לגבי אותם הבוקרים המגישים לבהמותיהם יותר מדי, או פחות מדי מזון מרוכז. כיוון שהתנאים השוררים במשקים הינם שונים ביותר, אינני מעיז להמליץ על צעד דים מסוימים יותר.

פירי: מנת יסוד נאותה חשובה תמיד לשם השגת שיעור פוריות גבוה.

האם שיתוף הפעולה מצידו של בעל העדר ממלא תפקיד לגבי השגת פוריות טובה?

האריק: שיתוף הפעולה של בעל העדר הוא הכרחי כדי להשיג פוריות טובה. בעל העדר שהינו גם "בוקר" הראוי לשמו, כלומר — מכיר את פרותיו, יודע את אורח ההתייחסות שלהן וכך — הוא הוא האדם שטוב לעבוד עמו. לרוע המזל, רב יותר מספר "בעלי פרות" ממספר ה"בוקרים", וזוהי אחת התקלות בהפריית הפרות. ג'סאפ: באין שיתוף פעולה — אין הפרייה! בארטלט: חלקו של בעל העדר מהווה את החוליה המכריעה בכל השלשלת הזו. לדידי הייתי מנסה את הדרישה בצורה נמרצת יותר ואומר שהכרחי "תיאום מלא עם בעל העדר".

דראהאר: כן, כי אין לראות את ההזרעה המלאכותית כפעולה אוטומאטית. זוהי משימה המחייבת שיתוף פעולה מא' עד ת'.

באג: שיתוף הפעולה מצד בעל הפרה חשיבותו עשויה להיות רבה יותר מזו של המזריע. ההצלחה של ההזרעה המלאכותית תלוי בה בשיתוף הבלתי מוגבל בין בעל העדר, המזריע והרופא.

פירי: בהחלט: את הפרות יש לבקר פעמיים ביום וההודעה למזריע שתועבר במועד המתאים. הצבת הפרה במקום מתאים להזרעה וכלי אתה — גם על כך צריך לשקוד בעל העדר.

שיחת "שולחן עגול"

מתוך "הוארדס דיירימן", נובמבר 1960 תירגם ד. ע.

העדר והמזריע צריכים לעבוד בצוותא להשגת המטרה המשותפת. הרופא יכול להיות לעוזר לשני האחרים, בהציעו את מועדי ההזרעה הנאותים ביותר, או בקבעו מהו פרק הזמן המתאים ביותר לאחר טיפול מסויים לשם ביצוע ההזרעה. הרופא יכול כמו כן להציע סילוקה מן העדר של פרה המקשה להתעבר או שיציע דחיית ההזרעות עד למועד מאוחר יותר, כאשר טיפול רפואי מסויים יפעל פעולתו.

באג: שני אנשים אלה יכולים להיות ממש צוות להשגת פוריות טובה יותר של העדר. לשם הצלחה גמורה דרוש כמובן שיתוף פעולה גם מצידו של בעל העדר. המצב האידיאלי לדעתנו הוא כאשר:

1. נערכות בדיקות הריון באורח שגרתי.
2. נערכות בדיקות קודם ההזרעה.
3. מרכזים נתונים מלאים לגבי מצב הבריאות ומועדי התאנה וההזרעות.
4. יחסים של אימון מלא ושיתוף פעולה בין שלושת הנ"ל.

פירי: על ידי עיקוב קפדני אחר מקרי עקר רות, שיתוף פעולה עם המזריע והענקת עצה בכל עת שהיא דרושה.

האם נודעת להזנה השפעה על שיעור הפוריות?

האריק: כן, ישנם מקרים קיצוניים של הזנה לקויה או גדושה. לדעתי החסר השכיח ביותר הוא זה של זרחן.

ג'סאפ: כן, ממש כשם שנודעת לה השפעה על תנובת החלב. ויטאמין A הינו כנראה בעל ההשפעה הגדולה ביותר. בכמה מאזורינו קיימת גם בעיית מוליבדן, ואין ספק כי נודעת לכך השפעה רעה על שיעור הפוריות. כמו כן נודעת השפעה מזיקה לחום הקיץ.

בארטלט: רק במקרים קיצוניים.

דראהאר: להזנה טובה הכוללת תוספות מיראליות נאותות נודעת חשיבות רבה לגבי הפוריות.

באג: אחת מבעיות ההזנה החמורות ביותר היא — המחסור בזרחן, יוד וויטאמין A באזור רנו. קשה היה לשכנע את הבוקרים לגבי חשי-